

کلمات آثار منظوم

(نثری و فارسی)
www.ketab.ir

حکیم ملا محمد سید حی

سرشناسه: هیدجی، محمد، ۱۳۰۶-۹۱۲۳۲.

عنوان قراردادی: کلیات

عنوان و نام پدیدآور: کلیات آثار منظوم (ترکی و فارسی) حکیم ملا محمد هیدجی/ اثر حکیم ملا محمد هیدجی؛ تحقیق و تصحیح رسول اسماعیل زاده دوزال؛ ویرایش ک. هادی مزرعه.

مشخصات نشر: تهران: نشر جمهوری، ۱۴۰۱.

مشخصات ظاهری: ۷۳۰ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۶۸-۱۴۷-۶

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: شعر فارسی-- قرن ۱۴

۲۰th century -- Persian poetry

شعر ترکی آذربایجانی -- ایران -- قرن ۱۴

۲۰th century -- Azerbaijani poetry -- Iran

شناسه افزوده: اسماعیل زاده، رسول، ۱۳۴۳ -، مصحح

شناسه افزوده: Esmailzadeh, Rasoul

رده بندی کنگره: PIRV9۱۳

رده بندی دیویی: ۸۱۶/۶

شماره کتابشناسی ملی: ۹۱۰۱۲۷۹

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

کلیات آثار منظوم حکیم هیدجی

مؤلف: ملا محمد هیدجی (ترکی)

محقق: رسول اسماعیل زاده دوزال

تحت اشراف علمی کمیته‌ی احیای آثار حکیم: محمد هیدجی

ویرایش: ک. هادی مزرعه

فهرست نویسی و نمونه خوانی: سید مهدی حسینی دوزال، عارف

ناشر: کمیته احیای آثار حکیم ملا محمد هیدجی

نشر جمهوری

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: ترنج

طراحی و صفحه بندی: استودیوی آکا (arkakelk.com) - ۰۹۱۲۴۱۶۰۷۹۹

قطع: وزیری

تیراژ: ۱۰۰۰

نوبت چاپ: اول / ۱۴۰۲

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۶۸-۱۴۷-۶

ISBN: 978-600-468-147-6

دفتر و فروشگاه مرکزی: خیابان انقلاب، فخر رازی، شهدای ژاندارمری غربی، شماره ۸۸، تلفن: ۶۶۴۸۵۱۱۴

jomhooripub.com

Jomhooripublication

nashre.jomhoorigmail.com

مؤسسه دایرة المعارف بزرگ خدی
واحیاء میراث مکتوب شیعه

چاپ
رنا

باسمه تعالی یاد ایام...

نیمه دوم سال ۱۳۵۵ شمسی در معیت جمعی از دوستان بزرگوار عرصه فرهنگ و موثقین از اصحاب بازار عازم شهر دارالعلم هیدج از توابع استان زنجان شدیم. در بیت الشرف استاد برجسته سطوح عالیّه حوزه مرحوم آیت الله حاج شیخ عبدالرحمان محمدی رضوان الله تعالی علیه وارد و بیتوته کردیم. جمعی از اعظام روحانیت معظم شهر و اعلام وجوه، چهره های فرهنگی و اجتماعی حضور پیدا کرده و محفلی گرم و بزمی مصفا شکل گرفت. عمده محور مذاکرات بررسی و اتخاذ تصمیم در باب نوسازی و پیرایش محیطی و فعالیت مجدد حوزه علمیه دیربای هیدج که یادگار مرحوم آیت الله حاج شیخ علی فاضلی رحمت الله تعالی از تلامذه خاتم المحققین شیخ مرتضی انصاری قدس سره در حوزه نجف بود. از جمله این مباحث هزینه اصلاحات و تعمیرات و نحوه مدیریت و جذب طلاب و پرداخت شهریه مراجع عظام وقت و برنامه های درسی و سایر امور بود که مستلزم فعالیت دوباره این قطب تأثیرگذار علمی در سطح استان زنجان به شمار می رفت.

در درازای دل شب هر ازگاهی حکایتی از حیات نورانی حکیم متاله و عارف قیومی حاج شیخ ملا محمد مشهور به حکیم هیدجی نورالله مرقد و طهر الله مضجع مطروح و چکامه ای از اشعار نغز ترکی و فارسی ایشان خوانده می شد و این بهانه ای شد که اندیشه چاپ مجموعه آثار حکیم هیدجی به ویژه دانشنامه منظوم و ملتقطات ایشان در جمع پدید آید. تنها نسخه خطی موجود و معتبر نسخه انحصاری کتابخانه مرحوم آیت الله حاج شیخ محمد حسین فحیمی معروف به حاج آخوند که بیش از نیم قرن کرسی تدریس و تعلیم و خطابه و منبر در سطح حوزه و شهر را در انحصار نفوذ علمی و اخلاص عملی و اهتمام عالی خود داشت و اعظام از علمای منطقه و اکابر فضلالی استان از خرمن دانش ایشان دانه حیده و بهره برده بودند، توسط فرزند برومند ایشان مرحوم حجت الاسلام حاج شیخ ابو محمد فحیمی رحمت الله علیه که از اساتید ادبیات حوزه و از اصحاب جلسه بودند، با اشتیاق وافر و علاقه کامل جهت طبع تقدیم گردید. نسخه مذکور بر اساس تقریر توسط عماد الاعلام مرحوم حاج سید عبدالرحیم کاظمی به خط زیبا و دقت تمام از نسخه اصلی اختصاصی حکیم هیدجی که حسب الوصیه تقدیم حاج شیخ محمد حسین حاج آخوند مذکور الذکر قلمی گردیده است، استساخ و حفاظت می گردید.

مقدمه ای مشروح و تفصیلی با خط خوش و زیبا توسط مرحوم آیت الله حاج شیخ عبدالرحمان محمدی طیب الله رسمه، نگاشته و مزین گردید که این مقدمه در بدایت رساله ملتقطات که در دست تحقیق و تکمیل و نگارش تحشیه های مرتبط می باشد به حلیه طبع خواهد رسید.

حوادث ایام و سوانح روزگار و مشکلات احیه کرام مانع انجام کار شد و مقدر چنان بود که این مهم توسط کمیته علمی متشکل از ارباب قلم و اساتید ادب و اصحاب تحقیق حضرات اساتید آقایان حجت الاسلام حاج سید محمد مرتضوی و حجت الاسلام حاج شیخ حبیب محمدنژاد و جناب آقای دکتر رسول اسماعیل زاده دوزال حفظهم الله تعالی با پشتیبانی موسسه احیای آثار مکتوب شیعه محقق گردد.

محقق مدقق جناب آقای دکتر اسماعیل زاده دوزال زید افاضاته که از دیرزمان در عرصه ادبیات و تاریخ به ویژه بررسی ابعاد تأثیرگذار و گستره ی جذاب و نغز ادب ترکی از معدود چهره های تلاشگر میدان مذکور در این عرصه هستند و خدمات شایسته ایشان و احاطه قوی و قویم وی در آثار پیشینیان و جغرافیای آذربایجان و حوزه قفقاز و آناتولی، بر آشنایان معارف و سالکان طریق و پژوهشگران خبیر پوشیده نیست، در این رهگذر

زحمات فراوانی را متحمل و با دقت نظر همت گماردند و ضمن تطبیق سطر به سطر دانشنامه و تهیه مقدمه مبسوط و عالمانه و فهرست معادلات و ازگان گویش و شیوهی ترکی زنجانی و سایر موارد مورد نیاز با تمام اشتیاق گام برداشته و در خلق مجدد این اثر نقش بی بدیل ایفا نمودند و نسبت به تصحیح و تحقیق جامع این اثر ارزشمند اقدام کردند؛ شکرالله مساعیه... خدای بزرگ را بر این توفیق شاکر و در برابر این عنایت حق جبین بر خاک داریم.

باری، سفر قرین برکات به هیدج و یاد ایام سالفه در این کار خلاصه نگردید و در ادامه به مرکز استان و شهر زنجان و ملاقات شخصیت جامع معقول و منقول استاد مذهب اخلاق، متخلق به ملکات سجیه و آداب سنیه، صاحب سبک در مباحث حکمی و عرفانی از اجله تلامذه خاتم الحکماء علامه طباطبائی رحمت الله تعالی علیه مرحوم آیت الله حاج شیخ اسماعیل صائینی رضوان الله تعالی علیه مشرف و علی رغم حوادث و بی مایگی نگارنده این سطور مورد تفقد کریمانه ایشان واقع و از رجال علمی حوزه علمیه قم صان الله عن الحدثن و تاریخ افتخارآمیز ماضیه و شخصیت های ذوفنون حوزه عتیق زنجان مذاکرات طولانی معمول گردید؛ اما دریغ که از این سرمایه سترگ بهره شایسته برده نشد و دست تقدیر و یا تدبیر از منزلت رفیع علمی موجود وی در قم به زنجان کشانده بود. گرچه در نزد خواص و صاحبان علم و حکمت محترم و فخامت ایشان را محفوظ می داشتند و بزرگداشت قرین عظمت یادنامه حکیم صائینی با حضور بزرگان حکمت و فلسفه و سخنرانی جامع استاد آقای دکتر ابراهیمی دینانی و تشریح کمالات علمی ایشان نمونه ای از این تجلیل است.

در این سفر مبارک اثر و ملاقات طولانی افادت ماب طرح طبع مجدد تعلیق هیدجی بر شرح منظومه سبزواری علیه الرحمه الباری و رساله دخانیه حکیم که نسخه خطی انحصاری آن در مکتب استاد علامه صائینی بود، مطمح نظر گردید. برحسب توفیق، تعلیق در سال ۱۳۵۸ توسط انتشارات اعلمی با تبویب و تفصیل لازم در حد ظرفیت زمانی و بضاعت مزجات با تشویقات ذره پرورانه اساطین فن و اعظم از اکابر مدرسین منتشر و در چند دهه بعد توسط صدیق شفیق و سالک مخلص طریق، نقیض مجدد مرحوم حاج محسن آقا بیدار رحمت الله تعالی علیه و جعل الحنه مثنوا به صورت منقح و جامع تجدید چاپ گردید. رساله دخانیه که بخشی از آن در پاورقی مجله شهناوز زنجان در طی سال های ۵۰ تا ۵۵ منتشر شده بود، با اشراف استاد ذوالفنون جناب آقای دکتر علی اکبر ولایتی وفقه الله تعالی که جامع علم و عمل و صاحب مبانی در مباحث سیاست و تاریخ می باشد و صرف وقت و همراهی جمعی از دوستان محقق دفتر مطالعات وزارت امور خارجه همراه بخشی از مکتوبات حکیم هیدجی که در بیت مرحوم حجت الاسلام حاج شیخ ابراهیم صالحی نجل مرحوم مغفور حجت الاسلام ملا نظر علی قدس سره که از اصحاب سز حکیم و انیس خلوت و حاضر در جلوت ایشان بود، به رسم محبت و التفات به این جانب داده بودند، به صورت کلیشه ای و بازخوانی شده به دفعات چاپ و نشر گردید.

رساله ملتقطات ایشان که دو بار با عنوان کشکول منتشر شده است، ضمن تقدیر از همت ناشران و ساعیان امر، نیاز به تکمیل و ذکر مآخذ و تهیه تکمله و توضیحات فراوان داشته که هم اینک حاصل مدت مدیدی شب زنده داری و تدارک منابع و ذکر تفصیلات می باشد که بحمد الله آماده طبع و انتشار بوده و امید است، توسط کمیته معزز احیای آثار حکیم در دسترس مشتاقان قرار گیرد. بمنه و کرمه

۲۲ مهر ماه ۱۴۰۱

مصطفی مرسلی